

Gledališče

Homer: Iliada Cankarjev dom

★★★★★

Pratekst evropske civilizacije režiser Jernej Lorenci (koprodukcija SNG Drama Ljubljana, **Mestno gledališče ljubljansko** in Cankarjev dom Ljubljana) s celotno ustvarjalno ekipo – kljub logični priredbi besedila – uprizarja v vsej njegovi celovitosti. Ohranja tako totalnost gostobesedne pripovedi kot njeno časovno in pomensko odprtost ter namesto v verni preslikavi slikovitih in podrobno opisanih krvavih bojevanj in olimpskih usklajevanj uprizoritveni potencial obsežnega materiala – njegovega teksta in konteksta – išče v tistem, v čemer ta lahko predstavlja temelj zahodne civilizacije.

V epsko pesnitev o kratkem izseku sicer desetletne vojne med Grki in Trojanci uvede za naslonitvijo na tradicijo petega in govornega epskega pripovedništva. Z zaupanjem ji odmerja potreben čas in počasi, a zanesljivo seznanja z osnovnimi koordinatami pripovedi ter iz sodobnega individualnega gledališča pritegne v atmosfero kolektivnega, v kateri osišče nosi pripoved kot povezovalni in združevalni element skupnosti, šele ta – in ne njeni člani ali zgolj igralci kot posamezniki, čeprav zgolj z njihovo izjemno intenzivnostjo in posebnostjo! – pa zmore nositi vlogo posredovalca skupnega izročila.

Večino časa so zato na odru vsi igralci, sedeč v polkrogu, da po potrebi zvočno podprejo uprizorjeno pripoved ali vanjo vstopijo, sprva niti ne nujno kot določene osebe. V pozornem prisluškovanju in prepustitvi ritmu govornega heksametra naracija organsko zdrsnje v valovanje pesmi in telesni impulz. Ritem govora, ki ga v sprožanju napetosti podpira tudi glasovna zvočna slika, postane aktivnijski sprožilec dogajanja in se večkrat izpelje v glasbene oblike, ki učinkujejo združevalno, v prenašanju osnovnih življenjskih občutij ali duhovitih komentarjev (od balkanske ljudske glasbe, gospe la do erotično zapeljive Je t'aime). Tekoče je prepleteno posredovanje govornje ali pete zgodbe in njeno uprizorjanje pa tudi dvojna vloga

igralcev v središču dogajanja ter na robu, kot neudeleženi opazovalcev njihovega lastnega sveta po eni strani ter distanciranih pripovedovalcev časovno preteklega dogajanja Iliade po drugi.

A takšen »izstop« le še poudarja neko drugo zgodbo Iliade, tisto oziroma takšno, ki oziroma kot jo lahko zaznavamo in razumemo danes. Skozi spoj raznolikih uprizoritvenih postopkov izlušči bistveno ter ga z nanosi kasnejših transformiranih kulturnih, družbenih in miselnih oblik, v katerih lahko najdemo zasnutke Homerjeve Iliade, preiskuje kot večno delujoči arhetip. Njegovo delovanje prepoznavamo tako na področju struktur in pomenov uporabljene glasbe, petja in pripovedi kot pri načinih delo-

vanja skupnosti, vzorcih družbene ureditve (tako z razmerjem med božanstvi in smrtniki kot znotraj posameznega sveta), političnega vedenja in odločanja, vlogi zasebnega v prostoru javnega, odločitvah za odnos z lastno usodo, čustvenem in karakternem usmerjanju vedenja, ljubezenskih in drugih odnosih.

V prostoru vznikne nepreštevno tem in motivov, vprašanj in izbir. A kot je Homerjeva Iliada bogata z besedami in dejanji, je naš čas poln nepreglednih informacij. S tem, ko Lorenci daje vsaki akciji, osebi, misli ali občutju svoje mesto, a nobeni ne namenja posebne pozornosti, zajame tako duh prvega epa Evrope kot duh sočasnosti. Na odru se vzpostavlja celota, ki jo tvorijo tako krvavi boji kot ljubezen, politično in osebno, prijateljstvo in sovraštvo, sodelovanje in maščevanje, uspeh in poraz. Tvori se demokratična podoba realnosti, sestavljena iz različnih perspektiv in nenehnih nihanj, kjer je edina gotovost le to, da se (ne)pomembnost človeške usode slej ko prej sreča s svojo smrtnostjo. Izkaže se izjemna usklajenost vseh soustvarjalcev in ključna komplementarnost igre, scenografije in luči, glasbe in zvočne podobe, jezika in giba, ki v dramaturško jasno uokvirjeni celoti, s posrečenim občutkom za tempiranje in sugestijami ljudske sproščenosti omogoča, da se gledalčeva aktivna pozornost ujame v skupno igro ustvarjanja kolektivne (pretekla, sedanje in prihodnje) zgodbe. **NIKA ARHAR**

Page: 13

Reach: 157000

Country: SLOVENIA

Size: 328 cm2

2 / 2

